

Το Αθέατο Μουσείο

The Unseen Museum

Οι τελευταίες Αφροδίτες

The last Aphrodites

Η Αιγυπτιακή Συλλογή του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου συστάθηκε στα τέλη του 19ου αιώνα χάρη σε σπουδαίες δωρεές ιδιωτών, της Εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας, καθώς και του Αιγυπτιακού κράτους. Το μικρό εκθεσιακό σύνολο, που παρουσιάζεται εδώ, περιλαμβάνει δύο οστέινα πλακίδια από την Συλλογή του Αιγυπτιώτη Ιωάννη Δημητρίου και δύο σπαράγματα κοπτικών υφασμάτων από τη δωρεά της Αλεξάνδρας Ηλιοπούλου.

Τα ελληνιστικά και ρωμαϊκά εργαστήρια της αρχαίας Αιγύπτου ήταν ξακουστά για την παραγωγή περίτεχνων οστέινων πλακιδίων, προορισμένων για τη διακόσμηση πολύτιμων ξύλινων επίπλων, κιβωτιδίων και άλλων μικρών σκευών. Απεικονίζουν ποικίλες μυθολογικές σκηνές, με δημοφιλέστερες τις αναδυόμενες ή αποκαλυπτόμενες Αφροδίτες και Νηρηίδες ανάμεσα σε δελφίνια και θαλάσσια όντα. Τέτοια είναι τα δύο πλακίδια με αρ. κατ. ΑΙΓ 947 και ΑΙΓ 949, που χρονολογούνται στον 4ο αι. μ.Χ. και είναι πιθανόν να διακοσμούσαν νυφικές κοσμηματοθήκες.

Τα κοπτικά υφάσματα ήταν, κατά κύριο λόγο, κατασκευασμένα από λινάρι και μαλλί. Βρέθηκαν κυρίως σε τάφους των πρώτων χριστιανών της Αιγύπτου, ραμμένα σε ενδύματα, παραπτετάσματα και μαξιλάρια. Το πλούσιο εικονογραφικό τους ρεπερτόριο κατακλύζεται από πληθώρα μυθολογικών θεμάτων, που επιβίωσαν έως τον 7ο μ.Χ. αιώνα, ώσπου σταδιακά αντικαταστάθηκαν από σύμβολα και παραστάσεις της χριστιανικής θεματολογίας. Το πολύχρωμο κοπτικό ύφασμα με αρ. κατ. ΑΙΓ 8381 απεικονίζει, με την τεχνική της ταπισερί, γυμνή γυναικεία μορφή με τη συνοδεία της: Αφροδίτη ή Νηρηίδα με νεαρό Έρωτα και Νύμφες ή Νηρηίδες, που κρατούν κάνιστρα με το Δέντρο της Ζωής. Το θραύσμα με αρ. κατ. ΑΙΓ 8385 προέρχεται από σύνθεση με μεμονωμένες μορφές σε μετόπες και αποδίδει σε μονοχρωμία γυμνή χορεύτρια, Μαινάδα, Διόνυσο ή κάποιο άλλο μυθολογικό πρόσωπο. Τα υφάσματα χρονολογούνται στην περίοδο ακμής της κοπτικής υφαντικής, από τον 5ο ως τον 7ο αι. μ.Χ. Οι Αφροδίτες, οι Νηρηίδες και οι γυμνές μορφές στα έργα του συνόλου, ανήκουν στη δύση ενός κόσμου στον οποίο κυριαρχούσε ο θρησκευτικός και ο καλλιτεχνικός συγκρητισμός.

Τμήματα κοπτικών υφασμάτων και ελεφάντινα πλακίδια με παραστάσεις γυμνών μορφών. Αίγυπτος, 4ος – 7ος αι. μ.Χ.
Coptic textile fragments and ivory carvings with representations of naked figures. Egypt, 4th – 7th cent. A.D.

The Egyptian Collection of the National Archaeological Museum was set up at the end of the 19th century thanks to important donations by individuals, the Archaeological Society at Athens as well as the Egyptian State. The small exhibit ensemble that is on display here includes two ivory carvings from the Collection of the Greek expatriate, Ioannis Dimitriou, and two Coptic textile fragments from Alexandra Iliopoulou's donation.

The Hellenistic and Roman workshops of ancient Egypt were renowned for the production of elaborate ivory carvings, meant for the ornamentation of valuable wood furniture, caskets and other small containers. They illustrate various mythological scenes, the most popular being those of rising or revealing themselves Aphrodites and Nereids among dolphins and sea creatures. Such are the two plaques under cat. no. ΑΙΓ 947 and ΑΙΓ 949, which are dated to the 4th cent. A.D. and probably decorated bridal jewellery boxes.

Coptic textiles were mainly made of flax and wool. They have been found for the most part in the tombs of the early Christians of Egypt, sewn onto garments, drapery and cushions. Their rich iconographic repertoire abounds with mythological themes that survived up to the 7th century A.D., to be gradually replaced by symbols and representations of Christian thematology. The multi-coloured Coptic textile under cat. no. ΑΙΓ 8381 features, in the tapestry technique, a naked female figure with her entourage: Aphrodite or Nereid, with a young Eros and Nymphs or Nereids, who hold canisters with the Tree of Life. The fragment under cat. no. ΑΙΓ 8385 comes from a composition with separate figures in panels and depicts in a single colour a naked dancer, a Maenad, Dionysus or some other mythological person. The textiles are dated to the period in which Coptic weaving flourished, from the 5th to the 7th cent. A.D. The Aphrodites, the Nereids and the naked figures of the ensemble, belong to a world on its wane, dictated by religious and artistic syncretism.